

Віталія ТИМЧИНА,
старший викладач кафедри
природничо-математичної освіти
Рівненського ОІППО

Ніна ТИМЧИНА,
старший викладач кафедри
природничо-математичної освіти
Рівненського ОІППО

МОДЕЛЮВАННЯ СУЧАСНИХ УРОКІВ ЗАСОБАМИ ВІРТУАЛЬНИХ МУЗЕЇВ

У статті описано особливості організації уроку українознавства (шкільний курс за вибором). Аби він був цікавішим, ефективнішим, сучаснішим, запропоновано приклади моделювання такого уроку з використанням засобів віртуальних музеїв.

Ключові слова: українознавство, навчально-виховний процес, інтерактивні методи навчання, комп'ютерні технології, віртуальний музей.

В статті описані особливості організації урока українознавства (шкільний курс по вибору). Чтобы он был интересным, эффективным, современным, предложены примеры моделирования такого урока с использованием средств виртуальных музеев.

Ключевые слова: українознавство, учебно-воспитательный процесс, интерактивные методы обучения, компьютерные технологии, виртуальный музей.

This article describes the features of the organization of Ukrainian studies lesson (school elective course) and possibility to modeling a lesson more interesting, effective, modern by using virtual museums.

Ke ywords: Ukrainian studies, educational process, interactive teaching methods, computer technology, virtual museum.

Метою сучасної освіти є всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства, розкриття її талантів, розумових і фізичних здібностей, виховання високих моральних якостей, формування громадян, здатних до свідомого життєвого вибору, збагачення на цій основі їх інтелектуального, творчого, культурного потенціалу, підвищення освітнього рівня.

Світ є цілісним у своїй різноманітності й багатстві проявів. Його осягнення можливе через пізнання людиною себе, свого роду, етносу, а також інших культур. Українознавство є системною, інтегративною наукою цілісності, що вивчає не лише особистість українця та державу Україну, а й світове українство в часопросторі, його взаємозв'язки з іншими народами.

Українознавство як шкільний курс за вибором передбачає певні особливості організації навчально-виховного процесу, використання інтерактивних методів і прийомів, виконання творчих пізнавальних завдань, аналіз художніх текстів, цікавих фактів від найдавніших часів до сьогодення.

Ознайомлення із життям та діяльністю історичних постатей має на меті привернення уваги школярів до найбільш цікавих епізодів із біографії видатних діячів, сприяє зацікавленості учнів. Однак варто

зауважити, що інформація про історичні постаті не повинна переобтяжуватися надмірною деталізацією. Завдання вчителя – зацікавити дітей, залишаючи при цьому простір для їх творчості та самостійної роботи.

Динамічний розвиток сучасних технологій дозволяє педагогам у ході навчання на достатньо високому рівні використовувати комп'ютерну техніку. Аби зацікавити учнів, до послуг учителя не лише ілюстративний матеріал, а й презентації, комп'ютерне моделювання, анімація, відеофільми, віртуальні музеї та ін. [4, с. 3]. Історичні документи можна віднайти в архівах, музеях, університетських і місцевих бібліотеках, зокрема й на електронних депозитаріях.

Зазначимо, що на сучасному етапі розвитку майже всі накопичені людством за тисячоліття цінності є доступними у цифровому вигляді. Крім того, їх обсяг постійно зростає. Сучасна проєкційна й цифрова техніка пропонує вражаючий інструментарій для досягнення художніх, творчих, експозиційних ефектів. Перед суспільством відкриваються можливості реконструкції будь-якого середовища, чи то культурного, чи природного. Саме тому значної популярності набувають віртуальні музеї.

Використовуючи інструменти всеосяжної електронної культурної спадщини, автори мають можливість побудувати найдивовижніші музеї, експозиції та виставки. За допомогою новітніх технологій відвідувача можна занурити в будь-яку композиційну постановку, де, до речі, проходитиме її зростання. Впровадження таких технологій надихає всіх зацікавлених на відвідування тематичних віртуальних музеїв, завдяки яким можна зануритися в будь-яку історичну епоху, етнічне, природне, побутове середовище, продемонструвати та проілюструвати найважливіші віхи життя і творчості, досягнення видатних людей, імітувати «рідну» атмосферу творів мистецтва.

Сучасні учні надають перевагу візуальній інформації, одним із проявів якої стали екскурсії віртуальними музеями. Отже, за твердженням Дріккера, є підстави стверджувати, що «з появою цифрових технологій і глобальних мереж відкривається нова сторінка в публічному житті музею» [3, с.189] – віртуальна, основними перевагами якої є доступність, безпечність, накопичення значної кількості матеріалів, можливість повторити перегляд експонатів у будь-який зручний для цього час.

Технологія віртуальних турів створює певну ілюзію присутності: ви маєте можливість детально оглядати експонати, наближаючи та віддаляючи їх на зручну для вас відстань, а також, користуючись інструментами вибору, вільно переходити із однієї зали в іншу.

Віртуальний музей – музей, що існує у глобальній інформаційно-комунікаційній мережі Інтернет завдяки об'єднанню інформаційних і творчих ресурсів для створення принципово нових віртуальних продуктів – виставок, колекцій, реконструкцій неіснуючих об'єктів тощо.

Розрізняють три види віртуальних музеїв:

– *віртуальні експозиційні галереї чи окремі тематичні виставки*, які є цифровими аналогами реальних експозиційних залів, колекцій та виставок відповідного музею (вони репрезентовані на веб-сайті музею);

– *віртуальні музеї «другого покоління»*, створені шляхом суміщення масштабних міжмузейних колекцій та експозиційних галерей; такі музеї поєднують у собі цифрові зображення реальних пам'яток, що зберігаються й експонуються у безлічі інших музеїв, розташованих по всьому світу;

– *музеї віртуального мистецтва (net-art)*, тобто музеї комп'ютерного мистецтва, експонати

якого розроблені в онлайн-середовищі спеціально для користувачів мережі Інтернет. За своєю суттю net-art-творіння – це сукупність візуальних та акустичних образів, анімації, тексту, графіків, алгоритмізованої естетичної взаємодії різноманітних додатків і програм, що втілюють авторський задум.

Віртуальні музеї, екскурсії, колекції, експозиційні зали тощо є незмінним засобом ознайомлення з пам'ятками історії, віддаленими просторова [2, с. 105], тому їх часто використовують у ході викладання історії, народознавства, українознавства та інших предметів.

Так, на уроках українознавства у 5-му класі під час вивчення теми «Мій український народ» учитель за допомогою комп'ютера та інтерактивної дошки може звернутися до *Музею трипільської культури* «*Стародавня Арата – Україна*» (<http://incognita.day.kiev.ua/museums/trypillia/>), де можна ознайомитися з однією із найдавніших землеробських культур, що існувала на теренах сучасної України.

Рис. 1. Музей трипільської культури

Мандруючи віртуальними залами музею (див. рис. 1), розглядаючи з учнями трипільську кераміку, макети жител, педагог допомагає своїм вихованцям уявити побут народу, який проживав на території нашої держави. Отже, відбувається процес взаємодії, що дозволяє розвинути уяву дітей, підвищити рівень їх культурного розвитку.

Під час вивчення цієї ж теми в 6-му класі

доречними будуть екскурсії до *Національного заповідника «Софія Київська»* (див. рис. 2) (<https://www.google.com/culturalinstitute/beta/partner/st-sophia-of-kyiv/>) та *Українського центру народної культури «Музей Івана Гончара»* (див. рис. 3) (<http://honchar.org.ua/>) – одного з провідних осередків збереження і примноження національної культурної спадщини, формування духовно повноцінної нації.

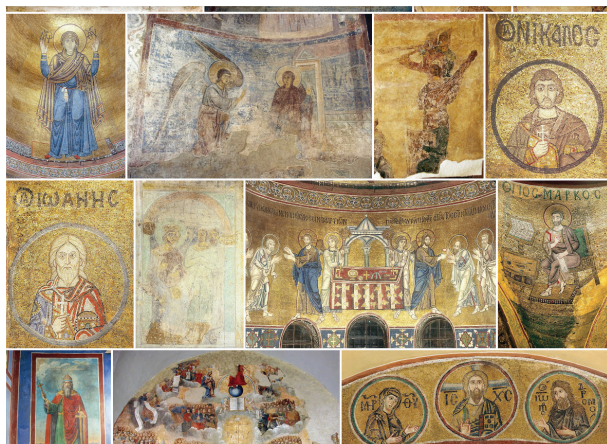

Рис. 2. Експонати Софії Київської

Рис. 3. Музей Івана Гончара

Ось як відгукувався про цей музей його незабутній фундатор: «Усе, що ви побачите в Музеї, хай збудить у вас почуття палкої, найщирішої любові до поетичної душі Матері-України і хай любов ця стане могутнім стимулом для її прекрасного майбутнього та буйного розквіту».

Для сучасної людини характерним є потяг до візуального сприйняття інформації. Саме цю потребу можна задовольнити, відвідавши Національний му-

зей народного мистецтва Гуцульщини та Покуття (<http://hutsul.museum/exposition/virtual/>) (див. рис. 4), а також Національний музей українського народного декоративного мистецтва (<http://www.mundm.kiev.ua/>). У музейних колекціях представлені всі види народного мистецтва України: килимарство, ткацтво, вибійка, вишивка, кераміка, різьблення та розпис по дереву, художня обробка шкіри, рогу та металу, скло, фарфор, писанкарство, народний живопис та іконопис.

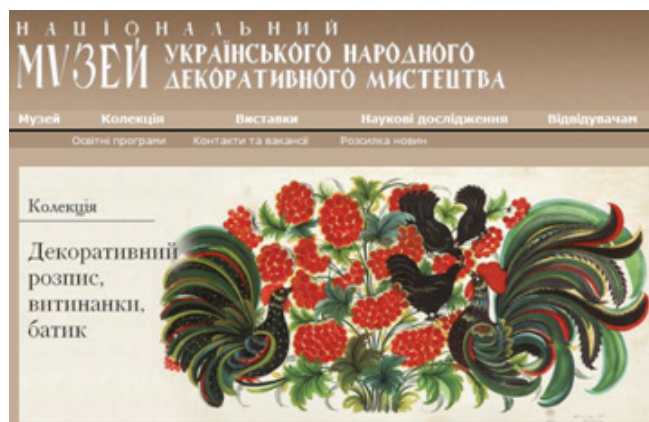

Рис. 4. Веб-сторінка Національного музею українського народного декоративного мистецтва

Ця віртуальна подорож не лише зацікавить учнів, а й буде гарним доповненням до розповіді вчителя у ході викладу теми «Мій український народ» у 7-му класі.

Однак педагог має пам'ятати, що всі вищезазначені навчальні проекти покликані лише доповнювати наявні традиційні форми навчання, а не повністю замінити їх.

Сьогодні диктує нові стандарти освіти. Так, якщо застосування можливостей всесвітньої павутини на уроці буде добре продуманим, то заняття стане ефективним, образним, наочним, цікавим, допоможе учням більш глибоко засвоїти навчальний матеріал.

Українознавство належить до тих предметів шкільного навчально-виховного циклу, які допомагають зреалізувати гуманістичні та державницько-патріотичні домінанти сучасної української освіти як органічно-європейського та автентично-національного феномена. Саме у процесі вивчення цього курсу учні мають можливість усвідомити ту глибинну логіку синтезу, завдяки якій українство, піднісшись до рівня унікального явища світового цивілізаційного простору, водночас зберігає свою закорінену в глибинах історії ідентифікаційну самототожність.

Своєю універсальною природою українознавство запрошує кожного в захоплюючу мандрівку – від рідного, родового до загальнодержавного, від етнічних пракоренів до верховіть загальноєвропейської, вселюдської культури. Здійснити цю мандрівку нам допоможуть віртуальні музеї, а їх уміле використання позитивно вплине на поглиблення знань з українознавства, на формування інтересів та естетичних смаків учнів, сприятиме активізації їх дослідницької діяльності, творчої активності та підвищенню якості знань [1, с. 70].

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Анцібор І. М. Використання інтернет-мережі на уроках історії для підвищення якості знань студентів / І. М. Анцібор // Таврійський вісник освіти. – 2016. – № 1. – С. 66–70.
2. Вербицька П. В. Виховний потенціал дослідження полікультурної спадщини в інформаційну добу / П. В. Вербицька // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2016. – № 51. – Вип. 1. – С. 103–109.
3. Головач О. П. Сучасні педагогічні технології: віртуальний музей / О. П. Головач // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. – 2015. – № 78. – С. 186–191.
4. Науковий інструментарій українознавця : довідник / МОНмолодьспорту України ; Національний науково-дослідний інститут українознавства та всесвітньої історії ; наук. ред. Л. Токар. – К. : ННДІУВІ, 2012. – 376 с.
5. Максимова Т. Е. Виртуальные музеи: типология и функциональная специфика / Т. Е. Максимова. – М. : Экон-информ, 2014. – 160 с.
6. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. Українознавство. 5-11 класи [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://old.mon.gov.ua/img/zstored/files/progr-5-11-2014.pdf>.
7. Рутинський М. Й. Музеєзнавство / М. Й. Рутинський, О. В. Стецюк. – К. : Знання, 2008.
8. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://incognita.day.kiev.ua/museums/trypillia/>.
9. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://honchar.org.ua/>.
10. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://hutsul.museum/exposition/virtual/>.
11. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.mundm.kiev.ua/>.
12. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.google.com/culturalinstitute/beta/partner/st-sophia-of-kyiv>.

Дата надходження до редакції: 05.04.2017 р.